

ПРАВОВИЙ РЕЖИМ БЕНЕФІЦІАРНОЇ ВЛАСНОСТІ В ПРАВІ ЄС

LEGAL REGIME OF BENEFICIAL OWNERSHIP IN EU LAW

Поєдинок В.В., д.ю.н., професор,

професор кафедри економічного права та економічного судочинства

Навчально-науковий інститут права Київського національного університету імені Тараса Шевченка

orcid.org/0000-0002-1583-1312

У статті досліджується правовий режим бенефіціарної власності в праві ЄС крізь призму співвідношення публічних інтересів у сфері фінансової прозорості та фундаментальних прав на приватність і захист персональних даних, які, у свою чергу, розглядаються як функції права власності. Рішення Суду ЄС від 22.11.2022 у справах C-37/20 та C-601/20, яким було скасовано положення П'ятої директиви (AMLD5) про відкритий публічний доступ до реєстрів бенефіціарних власників, стало ключовим етапом у розвитку європейського підходу до корпоративної прозорості. Суд визнав, що боротьба з відмиванням коштів і фінансуванням тероризму є легітимною метою загального інтересу, але необмежений доступ до персональних даних власників є непропорційним втручанням у права, гарантовані статтями 7 і 8 Хартії основних прав ЄС.

Показано, що зазначене рішення спричинило реформу законодавства ЄС, відображену у Шостій директиві (AMLD6) та Регламенті про протидію відмиванню коштів (AMLR), ухвалених у 2024 році. Ці акти уніфікують поняття бенефіціарної власності, уточнюють критерії контролю та вводять критерій «очевидного законного інтересу» для отримання доступу до реєстрів. Журналісти та представники громадянського суспільства визнаються такими, що мають законний інтерес, якщо можуть обґрунтувати мету свого запиту.

Авторка доводить, що прозорість бенефіціарної власності є не лише елементом фінансового контролю, а й питанням реалізації права власності, оскільки інформація про структуру власності становить частину приватної майнової сфери особи. Запровадження принципу «пропорційної прозорості» дозволяє забезпечити ефективну боротьбу з економічними злочинами без надмірного втручання у приватність та економічну автономію.

Окрему увагу приділено Україні, яка стала піонером у сфері прозорості бенефіціарної власності, створивши у 2015 році публічний реєстр бенефіціарних власників і приєднавшись до ініціативи OpenOwnership. Водночас у контексті переговорів про вступ до ЄС Україна має адаптувати свою систему до норм AMLD6, зокрема впровадити критерій законного інтересу. Така адаптація не зменшить потенціал відкритості, а навпаки – зміцнить її легітимність і відповідність стандартам захисту прав людини.

Зроблено висновок, що еволюція правового режиму бенефіціарної власності в ЄС та Україні свідчить про перехід від моделі абсолютної відкритості до концепції балансу між прозорістю, приватністю та правом власності, заснованої на принципі пропорційності.

Ключові слова: сфера господарювання, суб'єкт господарювання, економіка, правовий режим, правовий титул, право власності, майно, підприємництво, публічний порядок, корпоративні відносини.

The article examines the legal regime of beneficial ownership in EU law through the prism of the relationship between public interests in financial transparency and the fundamental rights to privacy and personal data protection, which are, in turn, viewed as functions of the right to property. The judgment of the Court of Justice of the European Union (CJEU) of 22 November 2022 in Cases C-37/20 and C-601/20, which annulled the provisions of the Fifth Anti-Money Laundering Directive (AMLD5) on public access to beneficial ownership registers, marked a crucial stage in the evolution of the European approach to corporate transparency. The Court acknowledged that combating money laundering and terrorist financing constitutes a legitimate objective of general interest but found that unrestricted public access to personal data of owners is a disproportionate interference with the rights guaranteed by Articles 7 and 8 of the Charter of Fundamental Rights of the European Union.

The article shows that this judgment triggered a reform of EU legislation, reflected in the Sixth Anti-Money Laundering Directive (AMLD6) and the Anti-Money Laundering Regulation (AMLR), adopted in 2024. These instruments harmonize the concept of beneficial ownership, clarify control thresholds, and introduce the criterion of "demonstrable legitimate interest" for access to registers. Journalists and representatives of civil society are expressly recognized as having a legitimate interest, provided they can substantiate the purpose of their request.

The author argues that beneficial ownership transparency is not only an element of financial control but also an aspect of the exercise of property rights, since information on ownership structures forms part of an individual's private economic sphere. The principle of "proportionate transparency" makes it possible to ensure effective prevention of economic crime without excessive interference with privacy and economic autonomy.

Particular attention is paid to Ukraine, which has been a pioneer in beneficial ownership transparency, having established a public register of beneficial owners in 2015 and joined the OpenOwnership initiative. At the same time, in the context of EU accession negotiations, Ukraine must adapt its system to the standards of AMLD6, including the introduction of the legitimate interest criterion. Such adaptation will not diminish the transparency potential but, on the contrary, will strengthen its legitimacy and consistency with human rights protection standards.

The article concludes that the evolution of the legal regime of beneficial ownership in the EU and Ukraine demonstrates a shift from the model of absolute openness to a balanced approach between transparency, privacy, and property rights, grounded in the principle of proportionality.

Key words: business sector, economic entity, economy, legal regime, legal title, property right, assets, entrepreneurship, public order, corporate relations.

Постановка проблеми. Правовий ландшафт корпоративної прозорості в Європейському Союзі зазнав докорінних змін 22 листопада 2022 року, коли Суд ЄС скасував положення П'ятої директиви ЄС із протидії відмиванню грошей (AMLD5), які передбачали відкритий доступ до інформації про бенефіціарну власність, у знакових об'єднаних справах *WM & Sovim v. Luxembourg* (C-37/20 та C-601/20) [1]. Цим рішенням було визнано недійсною вимогу, за якою держави-члени ЄС мали забезпечувати загальний публічний доступ до даних про бенефіціарних власників, оскільки такий необмежений доступ

становить серйозне й непропорційне втручання у фундаментальні права на приватність та захист персональних даних, закріплені у статтях 7 і 8 Хартії основних прав ЄС. Це рішення поставило питання прозорості бенефіціарної власності в центр гострої дискусії на перетині політики протидії відмиванню грошей (AML), права власності та основоположних свобод.

У вітчизняній юридичній літературі питання бенефіціарної власності були предметом уваги О.О. Бригінця, В.В. Владимірова, А.Г. Косенкової, В.М. Махінчука, Р.Б. Сабодаша, П.О. Селезня, Л.Д. Тимченко та інших

вчених. Разом з тим, еволюція підходу права ЄС з цих питань не виступала предметом спеціальних досліджень. Новизну статті становить також дослідження правового режиму бенефіціарної власності крізь призму співвідношення публічних інтересів та фундаментальних прав на приватність і захист персональних даних, які, у свою чергу, розглядаються як функції права власності.

Метою статті є дослідження правової природи та еволюції режиму бенефіціарної власності в праві ЄС, виявлення оптимального балансу між цілями публічного порядку та захистом індивідуальних фундаментальних прав, а також встановлення стану відповідності гармонізації українського законодавства у сфері бенефіціарної власності з оновленими стандартами ЄС у контексті євроінтеграції.

Виклад основного матеріалу. Бенефіціарна власність становить фундаментальне правове поняття, яке розмежує правовий титул і фактичний економічний контроль. Якщо правовий титул означає формальну реєстрацію права власності в офіційних реєстрах, то бенефіціарна власність вказує на фізичну особу, яка в кінцевому підсумку володіє, контролює або отримує вигоду від корпоративної структури чи активу – незалежно від того, хто є формальним власником. Це розмежування має глибокі наслідки для розуміння власності не лише як питання формального титулу, а як питання сутнісної економічної влади та контролю.

Міжнародна група з протидії відмиванню бручних грошей (FATF) визначає бенефіціарного власника як «фізичну особу (осіб), яка в кінцевому підсумку володіє або контролює юридичну особу чи правове утворення» або «фізичну особу, від імені якої здійснюється операція». Ці визначення підкреслюють два ключових виміри: право власності на майно (зазвичай у формі акцій або часток) та контроль, що здійснюється іншими засобами – зокрема через договірні відносини, фідучіарні зв'язки чи фактичний вплив [2, с.31-32]. Рекомендація FATF № 24, оновлена у березні 2022 року, зобов'язує держави забезпечити наявність адекватної, достовірної та актуальної інформації про бенефіціарних власників, дедалі частіше – шляхом створення централізованих реєстрів [3].

З погляду права власності, бенефіціарна власність уособлює сутність економічної власності – здатність здійснювати остаточні повноваження контролю та отримувати остаточний дохід від активу. Економічна теорія виходить із того, що право власності має цінність саме тому, що воно визначає повноваження ухвалювати рішення та формують стимули до ефективного використання майна (ресурсів) [4, с.109-111]. Тому прозорість бенефіціарної власності є не просто вимогою щодо нормативного комплаєнсу, а фундаментальним питанням про те, як суспільство контролює здійснення прав власності, особливо коли вони можуть бути використані з протиправною метою.

Складність сучасних корпоративних структур – із численними рівнями володіння через холдингові компанії, трасти, номінальних власників та офшорні утворення, що охоплюють кілька юрисдикцій, – робить ідентифікацію бенефіціарних власників надзвичайно складним завданням. Такі непрозорі структури часто використовуються для відмивання грошей, фінансування тероризму, ухилення від сплати податків і корупції, а в сучасних умовах – ще й для ведення гібридної війни та ухилення від санкцій. Прозорість бенефіціарної власності покликана проникнути крізь ці корпоративні завіси, аби встановити фізичних осіб, які фактично здійснюють контроль, що дозволяє компетентним органам і фінансовим установам оцінювати ризики, застосовувати санкції та розслідувати економічні злочини.

Рішення Суду ЄС 2022 року кристалізувало фундаментальну суперечність між публічним інтересом щодо корпоративної прозорості та індивідуальними правами на приватність і захист персональних даних. Суд визнав,

що боротьба з відмиванням грошей і фінансуванням тероризму є метою загального інтересу, яка може виправдати навіть серйозне втручання у фундаментальні права. Суд також зазначив, що публічний доступ до інформації про бенефіціарну власність може сприяти створенню середовища, несприятливого для злочинної діяльності, завдяки підвищенню прозорості. Водночас Суд дійшов висновку, що необмежений публічний доступ не є ані суворо необхідним, ані пропорційним для досягнення цих цілей.

Здійснюючи аналіз пропорційності, Суд ЄС зосередився на кількох ключових аспектах. По-перше, Суд встановив, що надання доступу до даних про бенефіціарну власність будь-якому члену широкого загалу – без вимоги доведення наявності законного інтересу – становить серйозне втручання у право на приватність, гарантоване статтею 7 Хартії, і у право на захист персональних даних, гарантоване статтею 8 Хартії. Суд підкреслив, що це втручання відбувається незалежно від того, чи була ця інформація фактично використана з певною метою; сама можливість необмеженого доступу невизначеного кола осіб до персональних даних уже становить шкоду.

По-друге, Суд відхилив аргумент, що технічна складність визначення поняття «законний інтерес» може виправдати повне скасування цієї вимоги. Відповідно до Четвертої директиви з протидії відмиванню грошей (AMLD4), доступ до реєстрів бенефіціарної власності був обмежений особами, які могли довести наявність законного інтересу у контексті запобігання відмиванню грошей і фінансуванню тероризму. П'ята директива (AMLD5) усунула цей запобіжник, відкривши реєстри для необмеженого публічного перегляду. Суд ЄС визнав таку зміну не виправдану, наголосивши, що складність визначення меж законного інтересу не може бути достатньою підставою для повної відмови від цього захисного критерію.

По-третє, факультативні положення AMLD5, які дозволяють державам-членам вимагати онлайн-реєстрацію перед отриманням доступу або передбачати винятки у виняткових обставинах, були визнані недостатніми для забезпечення належного балансу між цілями прозорості та фундаментальними правами, а також для адекватного захисту персональних даних від зловживань. Суд підкреслив, що ефективний захист даних потребує наявності міцних гарантій, закладених у самій архітектурі системи, а не лише факультативних чи виняткових механізмів захисту.

Хоч Суд ЄС у справах C-37/20 та C-601/20 зосередився на правах на приватність та захист персональних даних (статті 7 і 8 Хартії), протиставлення прозорості та приватності слід також розглядати крізь призму права власності. Бенефіціарний власник фактично має сукупність майнових прав у компанії, тому примусове розкриття інформації про бенефіціарну власність зачіпає право особи «володіти, користуватися і розпоряджатися своїм майном» (стаття 17 Хартії, а також стаття 1 Першого протоколу Європейської конвенції з прав людини). Відтак реєстрація та оприлюднення інформації про бенефіціарну власність по суті є формою регулювання майнових прав.

Загалом практика Суду ЄС демонструє, що інформація про бенефіціарну власність – попри її ключову роль у досягненні важливих цілей публічного порядку – водночас зачіпає індивідуальні фундаментальні права, які самі по собі мають конституційний захист. Відомості про власність і контроль над майном становлять чутливу персональну інформацію, що розкриває економічний статус, ділові зв'язки та повноваження у сфері прийняття рішень. Відкриття таких даних для необмеженого кола осіб становить серйозне втручання в індивідуальні права, незалежно від того, як саме ці дані можуть бути використані в подальшому. Отже, рішення Суду ЄС розглядає прозорість бенефіціарної власності як питання тонкого балансування між конкуруючими цінностями, а не як простий політичний вибір на користь максимальної відкритості.

Критики рішення Суду ЄС стверджують, що воно стало кроком назад для прозорості та подарунком для олігархів, корумпованих політиків і відмивачів грошей, які прагнуть приховати своє майно [5]. Це рішення спонукало низку держав-членів ЄС – зокрема Люксембург, Австрію, Німеччину, Нідерланди та Ірландію – негайно призупинити публічний доступ до своїх реєстрів бенефіціарної власності. Прихильники прозорості наголошують, що публічний доступ є потужним стримувальним чинником для фінансових злочинів і дозволяє громадянському суспільству, журналістам та розслідувальним організаціям здійснювати незалежний контроль, який доповнює офіційні зусилля правоохоронних органів. Вони посиляються, зокрема, на масштабні журналістські розслідування, як-от OpenLux у Люксембурзі, які базувалися на відкритих даних про бенефіціарну власність і викривали приховане багатство та конфлікти інтересів [6].

Водночас Суд ЄС однозначно визнав, що журналісти та організації громадянського суспільства мають законний інтерес у доступі до інформації про бенефіціарну власність і повинні мати можливість отримувати такий доступ. Суд не заперечував проти доступу осіб, які можуть обґрунтувати свої цілі у сфері боротьби з відмиванням грошей чи корупцією, а лише проти необмеженого публічного доступу без будь-якої вимоги щодо обґрунтування запиту. Це розмежування вказує на можливість пошуку «середнього шляху»: реєстри мають бути доступні компетентним органам, суб'єктам, зобов'язаним відповідно до AML-законодавства, а також особам, які можуть довести наявність законного інтересу, – але не будь-якому члену громадськості з будь-якою метою.

Після рішення Суду ЄС 2022 року ЄС прагне пересмислити свій правовий режим бенефіціарної власності шляхом ухвалення Шостої директиви з протидії відмиванню грошей (AMLD6) та Регламенту з протидії відмиванню грошей (AMLR), прийнятих у травні 2024 року, які набудуть чинності з 10 липня 2027 року. Цей законодавчий пакет передбачає низку суттєвих реформ і водночас намагається врахувати зауваження Суду ЄС щодо принципу пропорційності.

По-перше, Регламент AMLR переносить визначення бенефіціарної власності з національного рівня транспозиції до безпосередньо застосовуваного права ЄС, уніфікуючи це поняття для всіх держав-членів. Регламент визначає бенефіціарну власність через два основні елементи: частку у власності (щонайменше 25 % акцій, прав голосу або інших форм участі у власності) та контроль, що здійснюється іншими засобами. Варто зазначити, що поріг було змінено з «понад 25 %» на «25 % або більше», що розширює коло осіб, яких необхідно ідентифікувати як бенефіціарних власників. Крім того, Європейська комісія отримала повноваження знижувати цей поріг до 15 % для секторів підвищеного ризику, зокрема підприємств, що працюють з великими обсягами готівки, фінансових посередників і криптовалютних компаній.

По-друге, Директива AMLD6 зобов'язує держави-члени створити або підтримувати централізовані реєстри бенефіціарної власності, які мають бути взаємопов'язані через Європейську центральну платформу, створену відповідно до Директиви 2017/1132. Ці реєстри повинні містити більш детальну інформацію, ніж раніше вимагалось, і охоплювати не лише компанії, а й трасти, фонди та подібні утворення. Важливо, що доступ до взаємопов'язаних реєстрів повинен бути забезпечений для компетентних органів, новоствореного Європейського органу з протидії відмиванню грошей (AMLA), підрозділів фінансової розвідки (FIU), суб'єктів, зобов'язаних дотримуватися AML-вимог, а також осіб, які можуть довести наявність «очевидного законного інтересу».

Поняття «законного інтересу» було повторно запроваджено та уточнено у відповідь на рішення Суду ЄС.

Директива AMLD6 визначає, що законний інтерес має стосуватися запобігання або виявлення відмивання грошей та пов'язаних злочинів. Журналісти та представники організацій громадянського суспільства, які займаються розслідуванням фінансових злочинів, прямо визнаються такими, що мають законний інтерес, за умови, що вони можуть обґрунтувати мету свого запиту. Держави-члени повинні запровадити процедури, які дозволяють фізичним особам звертатися із запитом про доступ, подаючи ідентифікаційні дані, підтвердження кваліфікації та декларацію щодо правової підстави запиту.

По-третє, нова нормативна архітектура ЄС створює AMLA – централізований наглядовий орган, розташований у Франкфурті, який координуватиме діяльність національних органів з питань протидії відмиванню грошей і фінансуванню тероризму (AML/CFT), здійснюватиме прямий нагляд за суб'єктами підвищеного ризику та сприятиме обміну інформацією між державами-членами. AMLA матиме доступ до реєстрів бенефіціарної власності та взаємопов'язаних систем, що посилять транскордонну співпрацю та ефективність правозастосування. Створення AMLA знаменує суттєвий крок у напрямку централізованого нагляду, покликаною усунути давні проблеми фрагментованого впровадження та контролю за дотриманням AML правил у межах ЄС.

Попри ці реформи, ситуація залишається неоднозначною. Станом на кінець 2024 року оцінка організації Transparency International засвідчила, що у 13 із 27 держав-членів ЄС журналісти та представники громадянського суспільства або взагалі не мають доступу до інформації про бенефіціарну власність, або змушені проходити складні й обтяжливі процедури для доведення наявності законного інтересу. Такі країни, як Кіпр, Мальта та Нідерланди, систематично відмовляють у доступі навіть тоді, коли законний інтерес підтверджено. Водночас 14 країн зберегли повністю відкриті реєстри, хоча на практиці ефективне їх використання часто ускладнюється вимогами щодо ідентифікації, сплатою зборів та технічними обмеженнями [7].

У кінцевому підсумку прозорість бенефіціарної власності слід розглядати не лише як питання дотримання регуляторних вимог чи правозастосування, а насамперед як питання права власності. Право власності охоплює не лише цивілістичну тріаду повноважень (володіння, користування, розпорядження), але й право на приватність економічної діяльності та майнових відносин. Водночас ці права не є абсолютними – їх може бути обмежено, якщо це необхідно для захисту публічного порядку та інших важливих суспільних інтересів.

Аналіз пропорційності, що вимагається доктриною основоположних прав, надає рамку для оцінки того, коли обмеження приватності у сфері власності є виправданими. Такі обмеження повинні бути передбачені законом, переслідувати легітимну мету, бути необхідними для її досягнення та пропорційними у вузькому сенсі – тобто користь від них має переважати шкоду, а менш обтяжливі альтернативи повинні бути неефективними. Застосування цього підходу до прозорості бенефіціарної власності свідчить, що вимоги до розкриття інформації є виправданими, якщо вони спрямовані на реальні цілі боротьби з відмиванням коштів і корупцією, але не тоді, коли вони перетворюються на всеосяжний нагляд за законною економічною діяльністю.

Такий підхід змінює рамку дискусії: від протиставлення «прозорості проти секретності» – до концепції «пропорційної прозорості». Останній підхід визнає, що як надмірна закритість, так і надмірна відкритість мають негативні наслідки: перша сприяє фінансовим злочинам, друга – порушує право на приватність і право власності і може наражати осіб на ризики для безпеки, дискримінацію чи комерційну шкоду. Знайти належний баланс можливо лише через ретельне правотворче проектування,

ефективні гарантії захисту прав та постійний моніторинг того, чи досягає режим прозорості поставлених цілей без створення непропорційних обтяжень.

Україна становить унікальний приклад як країна, що стала піонером у забезпеченні прозорості бенефіціарної власності, водночас прагнучи до вступу до ЄС і наближення до *acquis communautaire*. У 2015 році Україна стала другою країною у світі після Сполученого Королівства, яка запровадила публічний реєстр бенефіціарних власників юридичних осіб. У травні 2017 року Україна стала першою державою у світі, яка зобов'язалася інтегрувати свої дані про бенефіціарну власність до реєстру OpenOwnership, глобальної ініціативи, що об'єднує інформацію про бенефіціарних власників із різних юрисдикцій [8, с.8].

Українське законодавство вимагає, щоб юридичні особи розкривали інформацію про кінцевих бенефіціарних власників під час реєстраційних дій, а ці дані зберігаються в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань. Реєстр є повністю відкритим і доступним для широкого загалу, а інформація про бенефіціарну власність подається у структурованому, машиночитному форматі, доступному для масового завантаження, хоч проблеми із дотриманням вимог і перевіркою достовірності залишаються актуальними.

Ситуація України демонструє складність балансування між піонерськими зобов'язаннями щодо прозорості та еволюцією міжнародних стандартів. Рішення Суду ЄС створює особливий виклик: український повністю публічний реєстр виходить за межі дозволеного тепер правом ЄС, проте Україна водночас зобов'язана наближати своє законодавство до *acquis communautaire* як умови вступу. Це означає, що Україна, ймовірно, повинна буде адаптувати свій підхід, запровадивши механізми доступу на основі «законного інтересу», водночас зберігаючи висо-

кий рівень прозорості для компетентних органів та осіб, які мають доведені антикорупційні цілі. Про надмірність вимог українського законодавства щодо прозорості бенефіціарної власності авторка цієї статті зазначала ще невдовзі після їх запровадження [9].

Висновки. Еволюція правового режиму бенефіціарної власності в ЄС свідчить, що йдеться насамперед про питання права власності, яке виходить далеко за межі простого дотримання регуляторних вимог. Рішення Суду ЄС 2022 року встановило, що інформація про бенефіціарну власність, хоча й служить важливим цілям боротьби з відмиванням коштів та корупцією, водночас зачіпає основоположні права на приватність і захист персональних даних, що накладають суттєві обмеження на режими прозорості. Ця судова практика зобов'язує законодавця ретельно калібрувати вимоги до розкриття інформації про бенефіціарну власність, забезпечуючи, щоб вони були необхідними, пропорційними та супроводжувалися належними гарантіями захисту.

Для України, в контексті переговорів про вступ до ЄС, наближення до *acquis* ЄС вимагатиме коригування її новаторського повністю відкритого реєстру з метою впровадження критерію легітимного інтересу, відповідно до вимог Шостої директиви ЄС з боротьби з відмиванням коштів (AMLD6). Таке коригування не повинно підірвати відданість України принципу прозорості; навпаки, воно може підсилити легітимність і стійкість системи розкриття інформації, забезпечивши баланс між дотриманням фундаментальних прав і досягненням антикорупційних цілей.

Український досвід демонструє, що навіть держави, які стоять на передовій прозорості бенефіціарної власності, повинні еволюціонувати у своїх підходах у відповідь на зміну міжнародних стандартів захисту основоположних прав.

ЛІТЕРАТУРА

1. Judgment of the Court (Grand Chamber) of 22 November 2022 (requests for a preliminary ruling from the Tribunal d'arrondissement de Luxembourg – Luxembourg) – WM (C-37/20), Sovim SA (C-601/20) v Luxembourg Business Registers (Joined Cases C-37/20 and C-601/20). URL: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=269514&pageIndex=0&doclang=EN&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=9535768>
2. Berkhout R., Fernando F., eds. Unmasking Control: A Guide to Beneficial Ownership Transparency. Washington, DC: International Monetary Fund, 2022.
3. FATF. Guidance on Beneficial Ownership for Legal Persons, FATF, Paris, 2023. URL: <https://www.fatf-gafi.org/content/dam/fatf-gafi/guidance/Guidance-Beneficial-Ownership-Legal-Persons.pdf.coredownload.pdf>.
4. Mahoney J. Economic Foundations of Strategy. SAGE Publications, Inc., 2005. DOI: 10.4135/9781452229850.
5. Krause S. Who should have access to beneficial ownership registries? ECJ revokes public access in the EU but confirms access for journalists and civil society. Stolen Asset Recovery Initiative, The World Bank – UNODC, 2023. URL: <https://star.worldbank.org/blog/who-should-have-access-beneficial-ownership-registries-ecj-revokes-public-access-eu-confirms>
6. European Federation of Journalists. EU Court of Justice decision to “invalidate” transparency in beneficial ownership is a blow to the right to know. 2022. URL: <https://europeanjournalists.org/blog/2022/11/25/eu-court-of-justice-decision-to-invalidate-transparency-in-beneficial-ownership-is-a-blow-to-the-right-to-know/>
7. Martini M. EU court ruling on beneficial ownership registers: one year on, need for harmonised approach is clear. Transparency International, 2023. URL: <https://www.transparency.org/en/blog/eu-court-ruling-on-beneficial-ownership-registers-legitimate-access>
8. Szytkowski Z., Mayne T. Improving beneficial ownership transparency in Ukraine: Review and recommendations. Open Ownership, 2018. URL: <https://oo.hacdn.io/media/documents/oo-improving-beneficial-ownership-transparency-in-ukraine-2020-01.pdf>
9. Поединок В.В. Правові питання розкриття інформації щодо кінцевого бенефіціарного власника підприємства. Актуальні проблеми господарського права і процесу: Збірник матеріалів круглого столу (м. Київ, 30 жовтня 2015 р). С.49-53.

Дата першого надходження рукопису до видання: 23.10.2025
Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 14.11.2025
Дата публікації: 28.11.2025